

til Jorddrotten, Alt efter Omstændighederne. Hermed kan Panthaveren altsaa være beroliget. Men jeg har, som forhen omtalt, af andre Grunde ikke optaget en saadan Creditkasse i mit Forslag. Løsningen maa altsaa tilveiebringes paa anden Maade, og jeg er kommen til den ad følgende Wei: — Der er een af Statens Hænder, gjennem hvilken den nye Giers Pantebrev nødvendigviis skal gaae; det er Retskrivervæsenet. Naar Pantebrevet kommer der, maa Staten kunne standse det og lægge Beslag paa det til Fordeel for Godspanthaveren. Herpaa er dette Afsnit af mit Forslag bygget. Staten befaler Retskrivervæsenet, naar han har thinglæst Pantebrevet, ikke at udlevere det til Jorddrotten, uden denne fremlægger Beviis for sin Panthavers Samtykke dertil, men ellers at indlevere det i en almindelig Bank, Sparekasse eller lignende Indretning, der vel ikke er garanteret af Staten, men dog er betegnet af Rigsraadet som solid. Der skal det ligge med Virkning, som om det var haandfaaet af Godspanthaveren — hvoraf Parterne selv maa udbrage de almindelige Retsregler. — Gaardeierne vil selvfølgelig kunne indbetale Renterne umiddelbart til Jorddrotten, eftersom han for Rentebetaling kan faae betryggende Dwittering paa løst Papir, hvorimod han vil have at indbetale Afdrag i Pengeinstituttet, eftersom han for saadanne maa sørge for at faae Dwittering paa Pantebrevet.

Der er endnu eet herhenhørende Forhold, som kortelig skal berøres. Det kan hænde, at en Panthaver i et Gods, naar han seer dette blive formindsket, opfiger sin Capital, og at dette kan komme ubeslektet og virke skadeligt paa Jorddrottens Interesser. Smidlertid er dette en saa indirecte Følge af den paabudte Afstaaelse, dens Aarsagsammenhæng med Afstaaelsen saa vanskelig at bevise og dens Skade saa vanskelig at vurdere, at jeg mener, at Staten hverken skal eller kan blande sig deri. Jeg lader derfor ikke mit Lovforslag, saaledes som Forslaget af 1851—52, give Godseierne Løfte paa Prioritetslaan af Statskassen. Naar Jorddrotten faaer fuld Erstatning, og der gives hans Panthavere antagelig Sikkerhed, saa maa han selv see, hvorledes han forøvrigt klarer sig.

Hvad Skade der derefter maatte komme, er at ansee for tilfældig. Kun for saa vidt maa Staten endnu tage sig af ham, som den bør sikke ham imod, at hans Prioriteter som en Følge af mulige Bestemmelser i Pantebrevene forfalde til Udbetaling (uden Opfyldelse) ved Afstaaelsen af Fæstegaarden; en saadan Sikkring vil findes liggende i mit Forslags § 2, 2det Stykke, Slutningen.

Til §§ 24 og 25.

Da en hvillensomhelst Lov om Fæstegaardes Overdragelse til Fæsterne uden Jorddrottens Samtykke er en Anvendelse af Grundlovens § 82, og da Jorddrotten altsaa skal have fuld Erstatning, og da Erstatningen ikke vilde være fuldstændig, naar der i den skulde gjøres Fra- drag for Omkostninger ved Handlinger, i hvis Foretagelse han ikke har samtykket, saa løser Spørgsmaalet om Omkostningerne sig for saa vidt med Nødvendighed af sig selv, som disse ikke (uden i Undtagelsestilfælde) kunne paalægges Jorddrotten. — Der kan altsaa kun være Tale om enten at paalægge Fæsteren dem eller lade Statskassen bære dem. Det Første kunde imidlertid være noget trykkende for Fæsteren, og det Sidste kunde virke skadeligt ved at fremkalde letfindige Begjeringer om Forretninger. Jeg har derfor valgt den Wei at opstille som Hovedregel (med visse Undtagelser), at Fæsteren bærer Omkostningerne, men derhos at foreskrive saa overordentlige Bempelser i Afgifterne, at Statskassen i Virkeligheden bærer den langt overveiende Deel af det hele Indbegreb af Omkostninger, der er forbundet med Afstaaelsen og Overdragelsen. Dertil kommer endnu, at, naar en Fæster finder sig foranlediget til at indanke en Sag for Høiesteret, vil der sandsynligviis uden Vanskelighed blive meddeelt ham fri Proces, naar der blot er nogen Rimelighed i hans Paastand. At give alle de Fæstere, der komme ind under denne Lov, fri Proces for Høiesteret, vilde aldeles ikke kunne gaae an, fordi det uden Tvivl vilde føre til, at en stor Mængde Sager bleve indankede for Høiesteret paa Grund af deres Realitet, og Høiesteret derved vilde blive sat i den unyttige Alletid, at give en stor Deel